

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev 123/07
19.04.2007. godina
Beograd

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Snežane Andrejević, predsednika veća, Slađane Nakić-Momirović, Sonje Brkić, Slobodana Dražića i Biljane Dragojević, članova veća, u pravnoj stvari tužioca AA, koga zastupa AB, advokat, protiv tužene BB, koju zastupa BA, advokat, radi vršenja roditeljskog prava, odlučujući o reviziji tužioca, izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Somboru Gž.1134/06 od 02.10.2006. godine, u sednici veća održanoj dana 19.04.2007. godine, doneo je

R E Š E N J E

UKIDAJU SE presude Okružnog suda u Somboru Gž.1134/06 od 02.10.2006. godine i Opštinskog suda u Kuli P.1147/2005 od 06.06.2006. godine, osim u delu izreke, kojim je odlučeno o privremenoj meri i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Opštinskog suda u Kuli P.1147/2005 od 06.06.2006. godine, odbijen je u celosti tužbeni zahtev, kojim je tužilac zahtevao da mu sud poveri maloletnog NN, rođenog ____ godine na isključivo starateljstvo, kao ocu i time izmeni presudu Opštinskog suda u Kuli P.491/02 u delu u kojem je maloletni NN poveren na čuvanje, vaspitanje i staranje majci, te zahtev da sud odredi lični odnos maloletnog NN i majke tako što će se isti održavati svakog drugog vikenda u mesecu u trajanju od petka 17,00 časova do nedelje do 19,00 časova uz obavezu majke da dete preuzme ispred kuće tužioca u zakazanom terminu i da isto preda tužiocu nedeljom u zakazanom terminu ispred kuće tužioca, kao i zahtev da sud obaveže tuženu da tužiocu naknadi troškove postupka sa zakonskom zateznom kamatom i izda privremenu meru. Istom presudom je obavezan tužilac da tuženoj na ime troškova postupka isplati iznos od 40.275,00 dinara.

Presudom Okružnog suda u Somboru Gž.1134/06 od 02.10.2006. godine odbijena je žalba tužioca i potvrđena navedena presuda Opštinskog suda.

Protiv drugostepene odluke blagovremeno je izjavio reviziju tužilac zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Tužena je podnela odgovor na reviziju.

Vrhovni sud je ispitao pobijanu odluku u smislu čl.399. ZPP i nalazi da je revizija osnovana.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, sin stranaka NN, rođen ____ godine poveren je presudom o razvodu braka Opštinskog suda u Kuli P.491/02 od 15.10.2002. godine na saglasan predlog roditelja na čuvanje i vaspitanje majci. Tužilac živi u kući babe po majci sa vanbračnom suprugom i njenom ćerkom starom 12 godina. Direktor je "VV". Tužena je u stalnom radnom odnosu u "GG" i živi u konfornoj kući sa roditeljima, braćom i njihovim porodicama. Viđanje deteta sa ocem je regulisano odlukom Centra za socijalni rad. Mimo utvrđenog termina viđanja sa ocem, tužena je pustila dete kod oca, zbog insistiranja deteta da se igra na neposredno pre toga kupljenom računaru, nakon čega tužilac nije vratio dete majci. Tužena je pokrenula postupak za predaju deteta, ali je pre sprovođenja odluke suda 26.02.2006. godine, prilikom viđanja sa sinom u kafiću samonicijativno uz pomoć brata preuzela dete. Prema mišljenju Centra za socijalni rad, sin stranaka je zdravo, napredno i lepo odnegovano dete, interesi deteta nisu ugroženi i nema uslova za promenu odluke o vršenju roditeljskog prava.

Pobijanom odlukom, prihvatajući mišljenje Centra za socijalni rad, drugostepeni sud je ocenio da nema uslova za izmenu ranije sudske odluke o poveravanju deteta, da nema propusta majke u vršenju roditeljskog prava i da tužena ispunjava uslove koji predstavljaju smisao roditeljskog prava, shodno čl.67. Porodičnog zakona.

Po oceni Vrhovnog suda, materijalno pravo je pogrešno primenjeno, usled čega je činjenično stanje nepotpuno utvrđeno.

Nižestepene odluke su zasnovane na Porodičnom zakonu, ali tužbeni zahtev, postupanje suda i razlozi nižestepenih odluka nisu usaglašeni sa suštinskim promenama, koje je Porodični zakon uveo u regulativi roditeljskog prava, odnosima roditelja i dece i pravima deteta. Odredbama čl.75. do 78. Porodičnog zakona, propisana su pravila o vršenju roditeljskog prava, koje se realizuje kao zajedničko ili samostalno vršenje roditeljskog prava. Porodični zakon za razliku od ranije važećeg Zakona o braku i porodičnim odnosima ne određuje izmenu ranije sudske odluke o čuvanju i vaspitanju dece, već propisuje donošenje odluke o vršenju roditeljskog prava, s tim da zbog promenjenih okolnosti sud može da odluči o promeni načina vršenja roditeljskog prava. Polazeći od nesporne činjenice da u ovom slučaju stranke, kao roditelji ne vode zajednički život, da nema sporazuma o vršenju roditeljskog prava, da postoji ranija sudska odluka o poveravanju deteta na čuvanje i vaspitanje majci u režimu ranije važećeg Zakona o braku i porodičnim odnosima i da se tužilac pozvao

na promenjene okolnosti, sudovi su bili dužni da rukovodeći se najboljim interesom deteta, kao osnovnim i najvažnijim principom, odluče o vršenju roditeljskog prava, odnosno odrede jednog od roditelja, koji će samostalno vršiti roditeljsko pravo primenom pravila propisanih Porodičnim zakonom, ukoliko roditeljsko pravo ne vrše zajednički. Poveravanje deteta jednom od roditelja i time ograničenje prava drugog roditelja je u isključivoj nadležnosti suda, prema čl.65. Ustava Srbije i čl.9. stav 1. Konvencije o pravima deteta. Kod ocene najboljeg interesa deteta sud treba da oceni sve okolnosti koje mogu biti od značaja za donošenje odluke o vršenju roditeljskog prava i to karakteristike, potrebe i želje deteta, mogućnosti i sposobnosti roditelja da zadovolje potrebe deteta, materijalne i stambene prilike i dr. Međutim, u ovom slučaju, odluka o vršenju roditeljskog prava na bazi sveobuhvatne ocene najboljeg interesa deteta je izostala.

Takođe, osnovano se revizijom ukazuje na propuste suda u vezi donošenja odluke o saslušanju deteta.

Prema čl.65. stav 1. i 4. Porodičnog zakona, dete koje je sposobno da formira svoje mišljenje, ima pravo slobodnog izražavanja tog mišljenja. Dete koje je navršilo desetu godinu života može slobodno i neposredno izraziti svoje mišljenje u svakom sudskom i upravnom postupku u kome se odlučuje o njegovim pravima. Iz navedenog proizilazi da je pravo deteta na slobodno izražavanje mišljenja uslovljeno njegovom sposobnošću da formira svoje mišljenje i da donja starosna granica za ostvarenje ovog prava nije propisana. Za decu peko deset godina postoji zakonska pretpostavka o dostignutoj zrelosti za izražavanje mišljenja u sudskom i upravnom postupku. Mišljenju deteta se mora posvetiti dužna pažnja u svim pitanjima koja ga se tiču u svim postupcima kojima se odlučuje o njegovim pravima, a u skladu sa godinama i zrelošću deteta (čl.65. stav 3. PZS). Pri tom sud nije u obavezi da prihvati mišljenje deteta, već da isto ceni u sklopu svih okolnosti konkretnog slučaja. U ovoj pravnoj stvari Centar za socijalni rad se izričito izjasnio da maloletno dete stranaka može da se uključi u sudski postupak i da ne postoji opasnost od poremećaja njegove emocionalne i intelektualne ravnoteže. Stoga se razlozi nižestepenih odluka za odbijanje pribavljanja mišljenja deteta stranaka samo zbog starosti - jer je mlađe od deset godina, ne mogu prihvatiti. Istovremeno nedostaje obrazloženje suda u vezi izraženog mišljenja deteta datog pred Centrom za socijalni rad.

Sa iznetih razloga, Vrhovni sud je odlučio kao u izreci rešenja, na osnovu odredbi čl.407. stav 2. ZPP.

U ponovnom postupku, prvostepeni sud će otkloniti ukazane nepravilnosti i doneti pravilnu i na zakonu zasnovanu odluku.

Predsednik veća-sudija

Snežana Andrejević, s.r.

Za tačnost otpravka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

vg